

ఉమ్మడి ఉత్తర్వు:

ఈ రిట్ పిటిషన్ల బ్యాచ్ లోని పిటిషనర్లు చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లు. ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్లలో ప్రస్తుత చౌకధరల దుకాణాల హేతుబద్ధీకరణ, కొత్త చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటుకు తగిన ప్రక్రియను పాటించకుండా, 12.05.2015 నాటి వినియోగదారుల వ్యవహారాలు, ఆహార, పౌర సరఫరాల (సీఎస్ ఐ-సీసీఎస్) శాఖ G.O.Rt. నెం.55కు విరుద్ధంగా, ఆర్థిక వయబిలిటీ ప్రమాణాలకు సంబంధించి వివిధ ఉత్తర్వులకు విరుద్ధంగా జారీ చేశారని, అది చట్టవిరుద్ధం మరియు నిరంకుశమైనదని వారు ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

2. ప్రస్తుత కేసుల్లో ఉన్న వివాదం ఒకేలా ఉండటంతో ఈ రిట్ పిటిషన్లన్నింటినీ కలిపి విచారించి ఉమ్మడి ఉత్తర్వుల ద్వారా పరిష్కరిస్తున్నాను.

3. W.P.No.23343/2022 లోని వాస్తవాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:-పిటిషనర్ల కేసు ఏమిటంటే, వారికి కేటాయించిన సంబంధిత చౌక ధరల దుకాణాలను నడపడం ద్వారా వారు తమ జీవనోపాధిని పొందుతున్నారు. ప్రస్తుతమున్న చౌకధరల దుకాణాల హేతుబద్ధీకరణ, మరియు కొత్త చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటుకు సంబంధించి ఇక్కడ ప్రతివాది నెం. 3 ఖమ్మం జిల్లా కలెక్టర్ (CS) 31.01.2022న Re నెం.D/43/2021 ద్వారా ప్రొసీడింగ్స్ జారీ చేశారు. పిటిషనర్ల తదుపరి కేసు, 12.05.2021 తేదీనాటి G.O.Rt.No.55 లో క్లాజ్ 2 (ii) ప్రకారం వినియోగదారుల వ్యవహారాలు, ఆహారం & పౌర సరఫరా (CSI-CCS) విభాగం, ప్రతి చౌక ధరల దుకాణానికి జోడించాల్సిన కార్డుల సంఖ్యను పరిగణనలోకి తీసుకునేటప్పుడు చౌక ధరల దుకాణం డీలర్ ఆర్థిక సాధ్యతను దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి. అయితే ప్రస్తుతం ఉన్న చౌకధరల దుకాణాల హేతుబద్ధీకరణకు ప్రతివాది నెం.3 జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల వల్ల, ఈ-పాప్స్ యంత్రం మొదలైన వాటిని ఏర్పాటు చేసిన దృష్ట్యా చౌకధరల దుకాణాలకు మొదట జతచేసిన కార్డుల సంఖ్య తగ్గుతుంది, అది చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లకు తీవ్ర ఇబ్బందులను కలిగించడమే కాకుండా. చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లకు ఆర్థిక స్తోమత ఉండదు మరియు

ఆర్థిక స్థోమత లేనప్పుడు వారు నిత్యావసర సరుకులను పంపిణీ చేసే స్థితిలో ఉండరు. అందువల్ల, ప్రతివాది నెం.3 ద్వారా నిర్దేశిత ఉత్తర్వులో పేర్కొన్న విధానం ప్రజాప్రయోజనాలకు విరుద్ధం మరియు అది చట్టవిరుద్ధం మరియు నిరంకుశమైనది.

4, కార్డుదారుడు తన నివాసం నుంచి చౌకధరల దుకాణానికి ప్రయాణించాల్సిన దూరాన్ని, చౌకధరల దుకాణం యొక్క ఆర్థిక వయబిలిటీ మొదలైనవి దృష్టిలో ఉంచుకొని, రాష్ట్రంలోని చౌకధరల దుకాణాల్లో కార్డుల సంఖ్యను హేతుబద్ధీకరించాల్సిన అవసరం ఉందని ప్రభుత్వం భావించిందని. దీని ప్రకారం, ప్రభుత్వం 12.05.2015 నాటి వినియోగదారుల వ్యవహారాలు, ఆహార మరియు పౌర సరఫరాల (CSI-CCS) శాఖ G.O.R.t.నెం.55 ద్వారా మార్గదర్శకాలను ఈ క్రింది విధంగా జారీ చేసిందని, 2 వ ప్రతివాది తరపున కౌంటర్ అఫిడవిట్ దాఖలా చేసినారు.

'తెలంగాణ ప్రభుత్వం..

పరిగ్రహించు

పౌరసరఫరాలు - ఆహార భద్రత కార్డులు - చౌక దుకాణాల్లో కార్డుల సంఖ్య హేతుబద్ధీకరణ - ఉత్తర్వులు జారీ.

వినియోగదారుల వ్యవహారాలు, ఆహార, పౌర సరఫరాల శాఖ (CSI-CCS)

G.O.RT.No.55

Dated 12-05-2015

ఉత్తర్వు:

రాష్ట్రంలో చౌకధరల దుకాణాల్లో కార్డుల సంఖ్యను హేతుబద్ధీకరించాల్సిన అవసరం ఉందని, కార్డుదారుడు తన నివాసం నుంచి చౌకధరల దుకాణానికి ప్రయాణించాల్సిన దూరం, చౌకధరల దుకాణం ఆర్థిక స్థోమత తదితర అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని హేతుబద్ధీకరించాల్సిన అవసరం ఉందని ప్రభుత్వం భావించింది.

2. కాబట్టి వివిధ ప్రాంతాల్లో ప్రతి చౌకధరల దుకాణంలో ఎన్ని కార్డులు ఉండాలో తెలియజేస్తూ జారీ చేసిన అన్ని మార్గదర్శకాలను రద్దు చేస్తూ ప్రభుత్వం ఈ క్రింది మార్గదర్శకాలను జారీ చేస్తుంది.

i) కార్డు హోల్డర్ తన నివాసం నుండి చౌకధరల దుకాణానికి ప్రయాణించాల్సిన దూరం గిరిజన ప్రాంతాలు మినహా ఇతర ప్రాంతాలలో 3 కిలోమీటర్ల మించరాదు మరియు గిరిజన ప్రాంతాలలో అది ఒక కిలోమీటరు ఉండాలి.

ii) ప్రతి చౌకధరల దుకాణానికి ఎన్ని కార్డులు జతచేయాలో పరిగణనలోకి తీసుకునేటప్పుడు చౌకధరల దుకాణ డీలర్ యొక్క ఆర్థిక సాధ్యసాధ్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

iii) గిరిజన ప్రాంతాలు / తండాల్లో, ఆ ప్రాంత కార్డుదారుల సౌలభ్యం కోసం, క్రింద సూచించిన కార్డుల సంఖ్య కంటే తక్కువతో ఒక చౌకధరల దుకాణాన్ని సృష్టించవచ్చు, కానీ, అది ఆర్థిక స్థోమత ఉండేలా చూసుకోవాలి.

iv) కార్పొరేషన్లు, GCC నిర్వహించే చౌకధరల దుకాణాలను కార్డుదారుడు తన నివాసం నుంచి చౌకధరల దుకాణానికి చేరుకునే అవకాశాన్ని బట్టి కార్డుల సంఖ్యతో జతచేయాలి. GCC / కార్పొరేషన్ లు వరుసగా DR డిపోలు / ఇతర ప్రాంతాలలో ఇతర కమోడిటీలతో కూడా వ్యవహరిస్తాయి కనుక కార్డుదారుని సౌలభ్యానికి ప్రాముఖ్యత ఉండాలి.

v) పట్టణ ప్రాంతాల్లో చౌకధరల దుకాణాలకు కార్డులను వార్డుల వారీగా, దూర ప్రాతిపదికన జత చేయాలి.

vi) ఒక వ్యక్తికి 6 కిలోలు పెరిగిన నేపథ్యంలో సరుకులను ముఖ్యంగా బియ్యాన్ని నిల్వ చేయడానికి ఫెయిర్ షాపుల్లో తగినంత నిల్వ సామర్థ్యం ఉండేలా చూడాలి.

vii) కార్డులను జత చేసేటప్పుడు, సరఫరా చేసిన సరుకులపై స్థూల ఆదాయం, ముల్గి అద్దె, సహాయకుడికి వేతనాలు మొదలైన ఖర్చులు ఏవైనా ఉంటే, నికర ఆదాయం మొదలైన వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

3. రాష్ట్రస్థాయిలో పై అంశాలన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రభుత్వం వివిధ ప్రాంతాల్లోని చౌకధరల దుకాణాలకు ఈ కింది సంఖ్యలో కార్డులను జతచేయాలని నిర్ణయించింది.

a) GHMC పరిధిలో - 1000 నుంచి 1200 కార్డులు

b) ఇతర కార్పొరేషన్లు - 800 నుంచి 1000 కార్డులు

c) అన్ని మున్సిపాలిటీలు, నగర పంచాయతీలు - 600 నుంచి 800 కార్డులు

d) గ్రామీణ ప్రాంతాలు - 500 కార్డుల వరకు

4. ఎఫ్ఐ షాపుల్లో కార్డుల సంఖ్య అసాధ్యమైన రీతిలో లేకుండా పైన పేర్కొన్న నిర్ణయం తీసుకోవడం వల్ల చౌకధరల దుకాణ డీలర్లు నిల్వలను తీసికెళ్లి సకాలంలో డెలివరీ చేయడం కష్టంకాకుండా పై ఉత్తరువు ఇచ్చారు.

5. అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు పై ఆదేశాలు వివరణాత్మకమైనవి. అయితే, స్థానిక పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, కార్డుదారుల సౌలభ్యం, నిల్వలను తీసికెళ్ళేందుకు ఆర్థిక సామర్థ్యం మొదలైన వాటిని బట్టి చౌకధరల దుకాణం ఉండాల్సిన అవసరంతో, జిల్లా కలెక్టర్లు పై నిబంధనలకు కొద్దిగా భిన్నంగా ఉన్న కార్డులను జతచేయవచ్చు. ఉదాహరణకు, ఒక గ్రామంలో, ఒక ఎఫ్ఐ దుకాణానికి జతచేయబడిన కార్డుల సంఖ్య 800 కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, అది ఏ కారణం చేతనైనా అందుబాటులో లేకపోతే, దానిని సమాన సంఖ్యలో కార్డులతో రెండుగా విభజించవచ్చు. అయితే అందుకు గల కారణాన్ని పౌరసరఫరాల శాఖ కమిషనర్కు తెలియజేయాలి.

6. ఈ ఉత్తర్వులు తక్షణమే అమల్లోకి వస్తాయి.

(ఉత్తర్వు ద్వారా మరియు తెలంగాణ గవర్నర్ పేరు మీద)

డాక్టర్ రజత్ కుమార్

ప్రభుత్వానికి ఎక్స్-అఫీషియో సెక్రటరీ "

5. 12.05.2015 నాటి GO.Rt నెంబరు 55లో స్థానిక పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, కార్డుదారుల సౌలభ్యం, నిల్వలను తీసికెళ్ళే ఆర్థిక సామర్థ్యం మొదలైన వాటి ఆధారంగా చౌకధరల దుకాణం ఉండాలని ప్రభుత్వం అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు కొన్ని సడలింపులు ఇచ్చిందని కౌంటర్ అఫిడవిట్లో పేర్కొన్నారు. వారు పై నిబంధనలకు కొద్దిగా భిన్నంగా ఉండవచ్చు మరియు చౌక ధరల దుకాణ డీలర్లకు కార్డులను జత చేయవచ్చు. జనాభా, యూనిట్లు, పరిమాణం మరియు కొత్త గ్రామపంచాయతీల ఏర్పాటు మరియు గిరిజన ప్రాంతాల్లో కూడా చౌకధరల దుకాణాలను పెంచాలని మరియు కార్డుదారులకు అందుబాటులో ప్రాప్యతను అందించడానికి మరియు

ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన విధానం ప్రకారం చౌకధరల దుకాణాల నుంచి కార్డుదారుల నివాసానికి దూరాన్ని తగ్గించాలని పౌరసరఫరాల శాఖ కమిషనర్ 29.06.2021న ఆదేశాలు జారీ చేశారు. రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారులు 12.05.2015 నాటి GO.Rt. నెంబరు 55లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను కచ్చితంగా పాటించాలని ఆదేశించారు. G.O. ప్రకారం, సంబంధిత తహసీల్దార్ల నుండి సమాచారం పొందిన తరువాత e-PDS పోర్టల్లో కొత్త చౌక ధరల దుకాణాలను సృష్టించడానికి, ఫెయిర్ ప్రైస్ షాప్ కార్డుల జాబితాను ఖమ్మం జిల్లా సరఫరా అధికారికి తెలియజేయాలని అన్ని రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారులను ఆదేశించారు. చౌకధరల దుకాణాల వ్యాపారుల అందుబాటు, ఆర్థిక స్థోమత, నిల్వ సామర్థ్యం, స్థానిక పరిస్థితులు తదితర అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని, జనాభా పెరుగుదల, గిరిజన ప్రాంతాల్లో కొత్త గ్రామ పంచాయతీలు, గ్రామ పంచాయతీల ఏర్పాటు తదితర అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని చౌకధరల దుకాణాల హేతుబద్ధీకరణకు ఆమోదం తెలిపినట్లు కొంటర్ అఫిడవిట్ లో పేర్కొన్నారు. తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థలో మార్పు వచ్చిందని మరియు ప్రజల అవసరాలను తీర్చేందుకు ప్రభుత్వం అనేక పరిపాలనాపరమైన మార్పులు చేసిందని, అంటే కొత్త గ్రామ పంచాయతీలు, మండలాలు, జిల్లాల ఏర్పాటు మరియు మున్సిపాలిటీలు మరియు మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ల ఏర్పాటు అని పేర్కొన్నా . 2014-15 నుంచి 2015-16 వరకు చేర్చిన రేషన్ కార్డుల సంఖ్య 6,28,505 కాగా మరియు ప్రస్తుతం 09.11.2022 నాటికి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 90,00,698 మంది 2,83,39,310 మందికి రేషన్ కార్డులు ఉన్నాయి. 12.05.2015 నాటి GO.Rt. నెంబరు 55లో రూపొందించిన మార్గదర్శకాలను జిల్లా కలెక్టర్లు అమలు చేస్తున్నారని, ప్రతివాదిగా 29.06.2021న సర్క్యులర్ ప్రొసీడింగ్స్ జారీ చేశారని, కొత్త చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటు సాధ్యాసాధ్యాలను పరిశీలించి, కమిషనర్ కార్యాలయానికి సమాచారం అందించేందుకు జిల్లా కలెక్టర్లు, చీఫ్ రేషనింగ్ అధికారి చర్యలు చేపట్టారు. రెండవ ప్రతివాది జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు ప్రభుత్వం జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా ఉన్నాయి, అందువల్ల, 12.05.2015 నాటి జీవో ఆర్డీ నెం.55లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం చౌక ధరల దుకాణాలను కేటాయించినందున ప్రతి చౌక ధరల దుకాణ డీలర్లకు ప్రత్యేక వ్యక్తిగత నోటీసులు జారీ చేయాల్సిన అవసరం లేదు. అందువల్ల, ఆ ఉత్తర్వులను జారీ చేయడంలో

ప్రతివాదుల చర్య భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం అధికారాలను ఉపయోగించే ఈ కోర్టు జోక్యం అవసరం లేదు మరియు అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేయాలని అభ్యర్థించారు.

6. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ CCS రిఫ్ నెం. PPI (1)/92/2021 ద్వారా 25.03.2021న జారీ చేసిన ప్రొసీడింగ్స్ ప్రకారం ప్రతి చౌకధరల దుకాణంలో గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 500 నుంచి 1000 కార్డులు, మున్సిపాలిటీల్లో 1000 నుంచి 1500 కార్డులు, GHMCలో 1500 నుంచి 2000 కార్డులు ఉండాలని వాదించారు. అయితే రెండవ ప్రతివాది జారీ చేసిన సర్క్యులర్ మెమోను పాటించకుండా ఏకపక్షంగా నిర్ణయం తీసుకోవడం, మూడవ ప్రతివాది జారీ చేయడం వల్ల పిటిషనర్లకు తీవ్ర ఇబ్బందులు కలుగుతాయన్నారు. ప్రస్తుతం ఉన్న చౌకధరల దుకాణాల విభజన/హేతుబద్ధీకరణ అవసరం ఉందా అనే వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా, 12.05.2015 తేదీనాటి G.O.Ms నెం.55 ప్రకారం, రెండవ ప్రతివాది జారీ చేసిన సర్క్యులర్ ఆదేశాల ప్రకారం ప్రస్తుత చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లకు ముందస్తు నోటీసు కూడా ఇవ్వకుండా ప్రతివాదులు ఎలాంటి విచారణ జరపలేదని, సహజ న్యాయ సూత్రాలను ఉల్లంఘించిన ప్రతివాది నెం.3 ద్వారా ఈ అభ్యంతరకర ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడ్డాయి, చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లకు ప్రాథమిక హక్కు లేకపోయినా, దుకాణాన్ని కేటాయించిన తర్వాత కొన్ని షరతులు, నిబంధనలకు లోబడి చౌకధరల దుకాణాల నిర్వహణకు కొన్ని హక్కులు కల్పిస్తారని న్యాయవాది వాదించారు. అందువల్ల, అథారిటీ మార్గదర్శకాలను ఉల్లంఘించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నప్పుడు చౌక ధరల దుకాణాల విభజన / హేతుబద్ధీకరణను వ్యతిరేకించే హక్కు వారికి ఉంది. ఒక చౌకధరల దుకాణం డీలర్ కు అనుమతి లభించిన తర్వాత, అధీకృత షరతుల్లో నిర్దేశించిన షరతులను పాటిస్తూ చౌక ధరల దుకాణాన్ని నడపడానికి అతను అర్హుడని, వారి హక్కులకు భంగం కలిగించే ఏ చర్య అయినా ఖచ్చితంగా వారి పౌర హక్కుల ఉల్లంఘనకు దారితీస్తుందని ఆయన వాదించారు. అందువల్ల కార్డులు తీసేస్తే ఆర్థికంగా గిట్టుబాటు కాదనే కారణంతో తమ హక్కుల కోసం ఉద్యమించే హక్కు వారికి ఉంది. చౌకధరల దుకాణాల విభజన/హేతుబద్ధీకరణకు సంబంధించి 12.05.2015 నాటి జీవో నంబరు 55లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను ఉల్లంఘిస్తూ ప్రతివాదులు నిర్ణయం తీసుకున్నారని, విభజన/హేతుబద్ధీకరణ చేయాలని కోరిన ప్రాతిపదిక లేనందున పిటిషనర్లు తమ అభ్యంతరాలను లేవనెత్తే హక్కు ఉందని, విభజన/హేతుబద్ధీకరణకు ముందు ప్రతివాదులు ఎలాంటి నోటీసులు జారీ చేయలేదని

న్యాయవాది వాదించారు. అది సహజ న్యాయ సూత్రాలను ఉల్లంఘించడమే అవుతుంది మరియు అందువల్ల, సహజ న్యాయ సూత్రాల ఉల్లంఘన కారణంగా ఈ ఉత్తర్వులను కొట్టివేయాల్సి ఉంటుందని వాదించారు..

7. ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ విషయంలో కార్డుల విభజన/హేతుబద్ధీకరణకు సంబంధించిన నిర్ణయం నిత్యావసర వస్తువుల చట్టం 1955లోని నిబంధనలు, దాని కింద చేసిన కంట్రోల్ ఉత్తర్వులు ప్రకారమే ఉంటుందని ప్రతివాదుల తరపున హాజరైన ప్రత్యేక ప్రభుత్వ న్యాయవాది A.సంజీవ్ కుమార్ వాదించారు. విస్తృత ప్రజాప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, సర్క్యులర్ సూచనలకు అనుగుణంగా విభజన/హేతుబద్ధీకరణ చేపట్టాలని కాంపిటెంట్ అథారిటీ నిర్ణయం తీసుకుంది. సర్క్యులర్ల మార్గదర్శకాలకు పూర్తిగా విరుద్ధంగా ఉంటే తప్ప, సాధారణంగా ఈ కోర్టు రాష్ట్ర విధాన నిర్ణయాల్లో జోక్యం చేసుకోదు. జిల్లా కలెక్టర్లు, చీఫ్ రేషనింగ్ అధికారులు పంపిన సిఫారసుల ఆధారంగా 29.06.2021న ప్రతివాది నెం.2 జారీ చేసిన సర్క్యులర్ను పరిగణనలోకి తీసుకొని, జనాభా పెరుగుదలను దృష్టిలో ఉంచుకుని మార్గదర్శకాలను జారీ చేసినప్పుడు, దుకాణాల విభజన/హేతుబద్ధీకరణకు కాంపిటెంట్ అథారిటీ నిర్ణయం తీసుకున్నప్పుడు పిటిషనర్లు ఎటువంటి చట్టపరమైన హక్కును పొందలేరు. యూనిట్లు, వారి నివాసం నుంచి కార్డుదారులు ప్రయాణించే పరిమాణం, దూరం, డీలర్ల ఆర్థిక స్థోమత, వివరాల కేటాయింపు, 86 శాతం పంపిణీ, 86 శాతం ఆర్డర్ల పంపిణీపై వస్తున్న మార్జిన్ మనీ వివరాలను సమర్పించి, కొత్త చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటు సాధ్యాసాధ్యాలను పరిశీలించి సమాచారం సమర్పించాలని కోరారు. ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఆదేశాల మేరకు జిల్లా కలెక్టర్ల నుంచి ప్రాథమిక సమాచారం అందుకున్న పౌరసరఫరాల రెండవ ప్రతివాది/కమిషనర్ అవసరమైన ప్రాంతాలకు చౌకధరల దుకాణాల కేటాయింపునకు విధానపరమైన నిర్ణయం తీసుకునేలా సమగ్ర సమాచారాన్ని అందజేయాలని అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు ఆదేశాలు జారీ చేశారు. అందువల్ల ఈ ఉత్తర్వుల్లో ఎలాంటి నిరంకుశత్వం లేదని, అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ కొట్టివేయాల్సి ఉంటుందన్నారు.

8. పార్టీల యొక్క న్యాయవాదుల వాదనలు విని, రికార్డును పరిశీలించాను.

9. సంక్షేమ రాజ్యంగా ప్రభుత్వం తన రాజ్యాంగ బాధ్యతలను నిర్వర్తిస్తూ నిత్యావసర సరుకుల చట్టంలోని నిబంధనలు, దాని కింద చేసిన సంబంధిత నియంత్రణ ఉత్తర్వుల ప్రకారం ప్రభుత్వం

ఏర్పాటు చేసిన చౌక ధరల దుకాణాల మాధ్యమం ద్వారా పౌరులకు నిత్యావసర సరుకులను సరఫరా చేసే పనిని చేపట్టింది. ఈ విధానం ప్రకారం వివిధ వాస్తవాలు, పరిస్థితులను బట్టి వివిధ వ్యక్తులు, సొసైటీలు, ఇతర సంస్థలకు ప్రభుత్వం ఎప్పటికప్పుడు అనుమతులు మంజూరు చేసింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కమోడిటీస్ (కార్డు వ్యవస్థ ద్వారా పంపిణీ నియంత్రణ) ఆర్డర్, 1973 నిబంధనల ప్రకారం ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన మరియు స్థాపించిన చౌక ధరల దుకాణాలకు అనుమతి ఇవ్వబడుతుంది. నిర్ణీత సరుకులను ఆయా చౌకధరల దుకాణాల ద్వారా కార్డుదారులకు పంపిణీ చేయాలి. కార్డుదారులకు షెడ్యూల్డ్ సరుకుల పంపిణీని నియంత్రించే ఉద్దేశ్యంతోనే ఈ అనుమతి జారీ చేయబడింది మరియు అధీకృత డీలర్ నిర్దిష్ట ప్రయోజనం కోసం ప్రభుత్వం కేటాయించిన కోటా ప్రకారం కార్డుదారులకు తప్ప మరెవరికీ షెడ్యూల్డ్ చేసిన సరుకులను విక్రయించడానికి లేదా సరఫరా చేయడానికి వీలేదు.

10. చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటు లేదా ఏర్పాటులో కార్డుదారుల సౌలభ్యం కోసమే విధాన నిర్ణయం ప్రధానమని, ప్రభుత్వం రూపొందించిన మార్గదర్శకాలు, కంట్రోల్ ఆర్డర్ నిస్సందేహంగా వెల్లడిస్తాయి. వినియోగదారులకు నిత్యావసర సరుకులను ముందుగా నిర్ణయించిన ధరకే సౌకర్యవంతంగా, త్వరితగతిన అందించడమే దాని ఉద్దేశం. అధికారులు ఇచ్చిన ఆథరైజేషన్ వల్ల డీలర్ కు ఎలాంటి హక్కులు ఉండవని, ఆథరైజేషన్ ద్వారానే ఆ హక్కులు లభిస్తాయని, చౌకధరల దుకాణం డీలర్ షిప్ ను ఏ వ్యక్తి కూడా హక్కుగా క్లెయిమ్ చేసుకోలేదని పేర్కొన్నారు. అంతేకాకుండా చౌకధరల దుకాణాల ఏర్పాటు, వివిధ అంశాలు, పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంటుందని, వాటిని సంబంధిత యంత్రాంగం పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సి ఉంటుందని, ఆ విషయంలో ఉపయోగించే విచక్షణాధికారాన్ని ఏ ఫోరం ముందు ఉంచలేమని స్పష్టం చేసింది. ప్రతి జిల్లా లేదా మండలంలో ఎన్ని చౌకధరల దుకాణాలు ఉండాలో నిర్ణయించడం, ఎక్కువ సంఖ్యలో చౌకధరల దుకాణాలు ఉండటం ఏకపక్ష నిర్ణయమని, మరోవైపు ఎక్కువ సంఖ్యలో చౌకధరల దుకాణాలు ఉండటం కార్డుదారులకు నిత్యావసర సరుకులను త్వరగా, సౌకర్యవంతంగా పొందడానికి సౌకర్యవంతంగా ఉంటుందని ప్రభుత్వం, దాని యంత్రాంగాలు నిర్ణయించాలి. ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా నిత్యావసర వస్తువుల సరఫరా అనేది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల బాధ్యత. సమాజంలోని నిరుపేదలకు నిత్యావసర సరుకులను పంపిణీ చేయాల్సిన బాధ్యతను నిర్వర్తించడానికి, విధానాలను రూపొందించే హక్కు ప్రభుత్వానికి

ఎల్లప్పుడూ ఉంటుంది మరియు నిత్యావసర సరుకులను అందుకోవాల్సిన అవసరం ఉన్న పెక్కు వర్గాల ప్రజల అవసరాలను ఈ విధానాలు తీరుస్తున్నట్లయితే, ప్రభుత్వం రూపొందించిన విధానాలు ఏకపక్షంగా పరిగణించబడవు. అందువల్ల, బ్లాక్మార్కెటర్లకు ప్రభుత్వ సరఫరా అసౌకర్యం మరియు దోపిడీని నివారించడానికి, నిరుపేదలకు నిత్యావసర సరుకులను వారి ఇంటి వద్దకే పంపిణీ చేయడానికి దుకాణాలను విభజించడం లేదా హేతుబద్ధీకరించడం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పరిధిలోకి వస్తుంది. అందువల్ల సాధారణ పరిస్థితుల్లో ప్రస్తుత చౌకధరల దుకాణాల నుంచి కార్డులను విభజించడం లేదా హేతుబద్ధీకరించడం ద్వారా మరో చౌకధరల దుకాణాన్ని ఏర్పాటు చేయాలన్న నిర్ణయం ఏకపక్ష లేదా చట్టవిరుద్ధమైన నిర్ణయమని చెప్పలేము.

11. దుకాణాల విభజన లేదా హేతుబద్ధీకరణకు ముందు చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లకు ఏదైనా నోటీసు జారీ చేయాల్సిన అవసరం ఉందా?, నోటీసులు జారీ చేయకపోవడం సహజ న్యాయ సూత్రాల ఉల్లంఘన కిందకు వస్తుందా? లేదా 12.05.2015 నాటి G.O.Rt నెం.55లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను ఉల్లంఘించడమేనా? అనేవి ఈ రిట్ పిటిషన్ల బ్యాచ్ పరిశీలనకు వచ్చే ప్రధాన ప్రశ్నలు.

12. జిల్లా కలెక్టర్ వర్సెస్ B. సురేష్ (2000(1) ALD 9 (SC)) కేసులో చౌకధరల దుకాణాలను విభజించి ఈ క్రింది విధంగా పరిగణించే ముందు ముందస్తు నోటీసు అవసరమా అనే ప్రశ్నను సుప్రీంకోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది:-

"నిత్యావసర సరుకుల చట్టం 1955 నిబంధనల ప్రకారం రూపొందించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కమోడిటీస్ (కార్డు వ్యవస్థ ద్వారా పంపిణీ నియంత్రణ) ఆర్డర్ 1973 లోని నిబంధనల ప్రకారం చౌకధరల దుకాణ డీలర్లు అటువంటి డీలర్గా నియమించాలని కోరే హక్కు లేదు. సరుకులతో వ్యవహరించడానికి చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం అటువంటి డీలర్ పొందిన లైసెన్స్ రద్దు చేయబడలేదు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19(1)(g) ప్రకారం వాణిజ్య హక్కుకు ఎలాంటి భంగం వాటిల్లలేదు. ప్రభుత్వం విధాన నిర్ణయంగా ఒక్కో డీలర్ కు కార్డుల సంఖ్యను తగ్గించాలని నిర్ణయించింది. అలాంటి నిర్ణయం చౌకధరల దుకాణాల డీలర్ల హక్కులకు భంగం కలిగించదని, అందువల్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయానికి ముందే వారికి నోటీసులు ఇవ్వాలని హైకోర్టు చెప్పడం సరికాదన్నారు.

13. ప్రస్తుత కేసులో రెండవ ప్రతివాది 25.03.2021న జిల్లా పౌరసరఫరాల అధికారులు చౌకధరల దుకాణాలకు తగినన్ని కార్డులను కేటాయించాలని తెలంగాణ రాష్ట్ర చౌకధరల దుకాణాల డీలర్ల సంఘం సమర్పించిన విజ్ఞప్తిపై తమ అభిప్రాయాలను తెలియజేయాలని కోరుతూ సర్క్యులర్ జారీ చేశారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం బియ్యం మాత్రమే పంపిణీ చేస్తోందని, వారికి చెల్లిస్తున్న కమీషన్ సరిపోదని తెలంగాణ రాష్ట్ర చౌకధరల దుకాణాల డీలర్ల సంఘం వాదించింది. చౌకధరల దుకాణాల ద్వారా 15 నుంచి 20 రకాల నిత్యావసర సరుకులను పంపిణీ చేయడం, ప్రతి వస్తువుపై రూ.5/- కమీషన్ ఇవ్వడం, క్వింటాలుకు రూ.200 కమీషన్ ఇవ్వడం, నెలకు 50 క్వింటాళ్ల లోపు పరిమాణం ఉంటే రూ.300/- కమీషన్ ఇవ్వడం; షాపు అద్దె, హెల్పర్ జీతం, హమాలీ చార్జీలు, ఇంటర్నెట్, విద్యుత్ ఛార్జీలు, పేపర్ రోల్స్, స్టేషనరీ ఖర్చులను భరించలేకపోతున్నారు; అందువల్ల ప్రతి చౌకధరల దుకాణానికి 1) గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 500 నుంచి 1000 కార్డులు (2) మున్సిపాలిటీల్లో 1000 నుంచి 1500 కార్డులు (3) కార్పొరేషన్లలో 1500 నుంచి 2000 కార్డులు, 4) GHMC పరిధిలో 2000 నుంచి 3000 కార్డులు కేటాయించాలని కోరారు. . ఆ సర్క్యులర్ పై ఆధారపడిన పిటిషనర్లు మాండమన్ జారీ చేయాలని ఈ కోర్టును కోరుతున్నారు మరియు ప్రతివాది నెం.2 జారీ చేసిన సర్క్యులర్ ను అమలు చేయాలని కోరుతున్నారు, అది అక్షరాలా ఆయా జిల్లాల జిల్లా సివిల్ సప్లై అధికారుల అభిప్రాయాలను కోరింది.

14. అసాధారణ పరిస్థితులు లేనప్పుడు చట్టబద్ధత లేని కార్యనిర్వాహక ఆదేశాలు లేదా సర్క్యులర్ ఆదేశాలను అమలు చేయడానికి మాండమన్ జారీ చేయరాదనేది చట్టంలోని స్థిరమైన సూత్రం. డిపార్టుమెంటల్ మాన్యువల్స్ లేదా ఆదేశాలను అమలు చేయడానికి మాండమన్ అడ్డు చెప్పదు, దానికి ఎటువంటి చట్టబద్ధమైన బలం లేదు, అది పిటిషనర్కు అనుకూలంగా ఎటువంటి చట్టపరమైన హక్కును ఇవ్వదు. అటువంటి ఆదేశాలను ఉల్లంఘించినందుకు ప్రభుత్వ లేదా చౌకధరల దుకాణాల డీలర్లు న్యాయస్థానాల్లో పరిష్కారం పొందడానికి వీలేదు. కార్యనిర్వాహక వర్గం జారీ చేసే సర్క్యులర్లు లేదా మెమోలు లేదా కార్యనిర్వాహక ఆదేశాలకు చట్టబద్ధమైన చట్ట బలం లేనందున, అవి ఎవరికీ ఎటువంటి చట్టపరమైన హక్కును ఇవ్వలేవు. అందువల్ల భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం మాండమన్ జారీ చేయడం ద్వారా దానిని అమలు చేయలేము. చట్టబద్ధం కాని నియమాలను పాటించకపోతే లేదా ఆచరణ నిరంకుశత్వానికి దారితీస్తే తప్ప, కార్యనిర్వాహక ఆదేశాల ఆధారంగా , అది కూడా ప్రజల విస్తృత ప్రయోజనాల కోసం ప్రభుత్వం విధానపరమైన నిర్ణయం తీసుకున్నప్పుడు సృష్టించబడిన హక్కులు అమలు చేయబడవు. ప్రస్తుత కేసులలో చౌకధరల దుకాణాల విభజన/హేతుబద్ధీకరణ వల్ల

కార్డుదారులకు నిత్యావసర సరుకులు త్వరగా మరియు సౌకర్యవంతంగా అందుతాయని ప్రతిపాదించబడింది.

15. పై అంశాల దృష్ట్యా, పిటిషనర్లకు చౌకధరల దుకాణాలను కేటాయించడం వల్ల వారికి నిర్దిష్ట సంఖ్యలో కార్డులు కలిగి ఉండటానికి ఎటువంటి చట్టబద్ధమైన లేదా చట్టబద్ధమైన హక్కు ఉండదు కాబట్టి, ప్రస్తుతం ఉన్న చౌక ధరల దుకాణాలను విభజించడం ద్వారా మరొక చౌక ధరల దుకాణాన్ని కలిగి ఉండాలనే నిర్ణయం ఏకపక్షంగా చెప్పలేము, అందువల్ల ఆ ఉత్తర్వులలో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు.

16. ఫలితంగా అన్ని రిట్ పిటిషన్లు కొట్టివేయబడ్డాయి.

దీనికి కొనసాగింపుగా పెండింగ్ లో ఉన్న వివిధ పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే అవి ముగించివేయబడ్డాయి. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఉత్తర్వు లేదు.

C.V.భాస్కర్ రెడ్డి, న్యాయమూర్తి.

తేదీ: 26.04.2023